

**Profesor
doctor
Roman
Herzog,
președintele
Republicii
Federale
Germania**

S-a născut la 5 aprilie 1934 la Landshut, Landul Bavaria, protestant, căsătorit, tatăl a doi băieți.

1957: Licență în drept la Universitatea din München.

1958: Doctorat în drept.

1956-1964: Asistent la Universitatea din München.

1964-1966: Conferențiar la Universitatea din München.

1966-1969: Profesor de Drept Constituțional și Științe Politice la Universitatea Liberă din Berlin.

1969-1973: Profesor de Drept Constituțional și Administrativ și Științe Politice la Școala de Înalte Studii Administrative din Speyer.

1971-1980: Președintele Camerei pentru Răspundere Publică a Bisericii Evanghelice din Germania.

Din 1972: membru al Sinodului Bisericii Evanghelice din Germania.

1978-1980: Ministrul Învățământului și Sportului din Landul Federal Baden-Württemberg.

1978-1983: Președinte Federal al Cercului Evanghelic al partidelor Uniunea Creștin Democrată și Uniunea Creștin Socială.

1980-1983: Deputat în Parlamentul Landului Baden-Württemberg și ministru de Interne al aceluiași land.

1983-1987: Vicepreședinte al Tribunalului Constituțional Federal.

1987-1994: Președinte al Tribunalului Constituțional Federal.

Din 1994: Președinte Federal al Germaniei.

Situată în inima Europei, Germania se învecinează cu 9 state (Danemarca la nord, Olanda, Belgia, Luxemburg și Franța la vest, Elveția și Austria la sud, Cehia și Polonia la est).

Reunificarea Germaniei pe 3 octombrie 1990 i-a accentuat poziția centrală. Astăzi, Germania este o veritabilă intersecție de drumuri. Ca parte integrantă a Uniunii Europene și a NATO, Republica Federală Germania servește ca important element de legătură cu statele central- și est-europene.

Germania are o populație de circa 80 de milioane de oameni, incluzându-i pe cei 6,5 milioane de străini care locuiesc și lucrează aici. Economia germană se situează pe locul trei în lume, iar în domeniul comerțului, Germania ocupă locul doi.

Relațiile internaționale au jucat și joacă un rol deosebit în dezvoltarea economiei germane. Astăzi, fiecare al treilea salariat lucrează pentru export. Principalele produse exportate: automobile, mașini, produse chimice, aparatură electrică și electronică. Investițiile Germaniei în lume se ridică la 250 miliarde mărci, cele internaționale în Germania la 200 miliarde mărci. Partenerul cel mai important al Germaniei în domeniul investițiilor bilaterale sînt Statele Unite ale Americii, urmate de Olanda, Elveția, Marea Britanie și Franța.

Noile landuri federale din estul Germaniei constituie zona europeană cu cea mai mare creștere economică (rata de creștere - circa 8%). În anul 1993 s-au investit 140 miliarde mărci pentru modernizarea industriei. Din 1990 încoace au fost reparate și modernizate autostrăzi și drumuri naționale pe o lungime de peste 6.000 km, linii de cale ferată de peste 3.000 km, au fost instalate circa 3 milioane de noi posturi de telefon. Oficiul de privatizare „Treuhand” a privatizat 14.000 de firme est-germane.

Poarta Brandenburg, Berlin

Deutsche Welle
radio & tv international

Domnul Roman Herzog va vizita România între 15-17 mai 1995, cu care ocazie i se va acorda titlul de Membru de Onoare al Academiei Române și Cetățean de Onoare al municipiului Sibiu

Cum funcționează sistemul federal?

Germania are cel mai descentralizat sistem din Europa

Germania este singura țară din lume în care există 17 guverne: unul la Bonn și cîte unul în fiecare din cele 16 landuri federale. Dacă facem abstracție de Elveția și Belgia, se poate spune că Germania are cel mai descentralizat sistem din Europa. Landurile sînt responsabile pentru poliție și cultură, ultima într-un sens foarte larg și incluzînd foarte multe lucruri, de la școlile de diferite tipuri pînă la radiodifuziune și televiziune. Legislația, anumite aspecte ale politicii economice și comerțul exterior sînt atît de competența landurilor, cît și a guvernului federal. Prioritatea în domeniul legislației o are guvernul federal, iar landurile își pot adopta propriile lor legi în cazul în care nu o face guvernul federal. Intervenția guvernului central în adesea forma directivelor, pe care landurile le aplică cum cred ele de cuviință.

Guvernele de land sînt reprezentate în Parlamentul central de la Bonn

Landurile federale au mai multă influență asupra Parlamentului central decît statele americane. În timp ce senatorii americani sînt aleși prin vot direct și nu reprezintă guvernul statului respectiv, membrii Bundesratului (Camera superioară a Parlamentului de la Bonn)

reprezintă guvernele de land în capitala federală. Mai mult decît senatorii americani, ei apără interesele landurilor pe care le reprezintă.

Unii germani sînt nemulțumiți că țara lor se deosebește de alte țări europene. Germania – spun ei – nu este o națiune, ci o asociație de provincii. Și, efectiv, diferențele dintre provincii sînt mari nu numai în ceea ce privește dialectele, ci și în ceea ce privește tradițiile și obiceiurile. Statul liber al Bavariei poate părea extravagant și nu lipsit uneori de o anumită vulgaritate, iar capitala lui, Münchenul, orașul lui Wagner, este un oraș central-european. Prin contrast, orașul hanseatic Hamburg, orașul lui Brahm, apare auster, calm, aproape englezesc. Stuttgartul este confortabil, cucernic, ordonat, în timp ce Kölnul este un exemplu pentru expansivitatea și cordialitatea renanilor. Toate aceste diferențe sînt amplificate de descentralizare.

Descentralizarea este produsul istoriei sale

Dar produsele istoriei pot fi schimbate de istorie, iar reunificarea a fost pe scara Richter a istoriei un seism de magnitudinea 7. A fost oare federalismul afectat de reunificare? La prima vedere, nu prea mult. Cu siguranță, reunificarea a fost mai ușor de realizat într-un sistem federal decît ar fi fost într-un stat puternic centralizat. Așa-numitele „landuri noi” din estul Germaniei nu sînt deloc noi. Ele există de multă vreme, dar fuseseră desfiin-

țate în 1950 de regimul comunist. Reunificarea a permis landurilor estice să-și păstreze identitatea.

Dar unificarea nu este decît o parte a problemei, nu cea mai importantă. Cea mai importantă este legată de trăsătura de bază a modelului german: consensul. Deoarece se pornește de la premisa consensului între diferitele niveluri ale guvernării, în Germania se produc mai frecvent decît în Statele Unite suprapuneri de atribuții. Și deoarece se pornește de la premisa unanimității, landurile care acționează în comun trebuie să ia deciziile în unanimitate. Interacțiunea dintre sistemul securității sociale și cel al ajutoarelor de șomaj arată limpede ce fel de probleme se produc. Guvernul central este responsabil cu ajutoarele de șomaj, în timp ce guvernele de land suportă plata ajutoarelor sociale. Dacă guvernul central reduce cuantumul sau durata ajutoarelor de șomaj, venitul unora dintre beneficiarii acestor ajutoare se reduce pînă la punctul în care ei pot solicita ajutoare sociale. În acest fel, povara financiară trece de la guvernul central la guvernele locale.

Dezavantaje

Recesiunea, combinată cu modificarea structurii demografice, a afectat așadar consensul dintre landurile federale. Unul din cele mai absurde efecte ale federalismului german este imposibilitatea de a reduce învățămîntul liceal de la 13 la 12 ani. Soluția evidentă ar fi să se permită landurilor care doresc să

introducă această măsură să o facă pe cont propriu. Dar, pentru că unele landuri se opun, ideea nu poate fi aplicată.

Uniunea Europeană obligă landurile federale să joace un rol pentru care nu erau pregătite. Pentru că Germania ia Uniunea Europeană mai în serios decît majoritatea celorlalte țări membre, există un Comitet permanent pentru Europa al Bundestagului, o Conferință permanentă a prim-miniștrilor de land, o Conferință permanentă pentru Europa a miniștrilor și reprezentanți ai regiunilor în Adunarea Uniunii Europene. Este un adevărat cosmar birocratic, în special pentru landurile mici.

Pe scurt, creșterea rigidității în materie de consens, agravată de reunificare și recesiune, a provocat îndoiele cu privire la posibilitățile Germaniei de a rămîne atît de descentralizată ca în prezent. Unii germani iau în considerare posibilitatea de a modifica sistemul actual. Dar cum? Cel mai simplu ar fi să se renunțe la sistemul bazat pe consens și, din cele 16 landuri federale existente în prezent, să se creeze, să zicem, opt, comparabile ca mărime și forță economică. În această privință există un precedent: landul Baden-Württemberg a luat ființă în 1952 prin unirea regiunilor Baden, Württemberg și Hohenzollern. În prezent, tratative de unificare au loc între landurile Berlin și Brandenburg. Celelalte se arată însă mai degrabă ostile ideii de a ceda o parte din puterea lor. De aceea, Germania se află în fața unei alternative mai radicale: aceea de a reorganiza sistemul său federal pentru a-l face mai flexibil.

Flexibilizarea sistemului federal

Acest lucru ar însemna:

- Creșterea independenței landurilor în domeniile în care, nominal, au întreaga responsabilitate, de pildă în același domeniu al educației. Rezultatul ar fi o diversitate mai mare în sistemul de învățămînt și o accelerare a reformei sistemului.

- Clarificarea împărțirii atribuțiilor între landurile federale și guvernul federal. Landurile ar avea mai multă libertate în privința cheltuielilor sociale.

- Independența landurilor în ceea ce privește majorarea impozitelor, astfel încît cele care consideră că-și pot permite să sporească impozitele pentru a ameliora serviciile publice să o poată face fără a-i obliga pe ceilalți să cheltuiască mai mult decît pot. Această reformă ar accentua diferențele de venituri dintre landurile federale, un lucru pe care reunificarea l-a făcut oricum inevitabil. Avantajul, întrevăzut de unii germani, ar fi renunțarea la sistemul consensual în favoarea unui federalism mai competitiv.

2-3 octombrie 1990, Berlin, Piața Republicii, Reichstag. Germania este o țară liberă și unificată

Evoluția relațiilor germano-americeane 1945-1995

De la Planul Morgenthau la rolul de partener european principal al Statelor Unite în alianța NATO

Cam în acest fel s-ar putea descrie, foarte prescurtată, evoluția raporturilor dintre Statele Unite și Germania, în decursul ultimilor 5 decenii. Secretarul de stat american Morgenthau prezenta - în plin război mondial, după conferința de la Ialta - Congresului și președintelui american un plan de transformare a Germaniei într-o regiune exclusiv agricolă. După război, Germania împărțită în sectoare - și doar cele apusene au putut beneficia de Planul Marshall - s-a ridicat economic de la zero, dar a rămas, până în anul 1989, ceea ce se numea un pitic politic. Sub sceul celor până la 300.000 de militari americani din Germania, inițial forțe de ocupație, apoi garanți ai libertății și protectori contra tentativelor imperialiste sovietice, și în cele din urmă aliați în războiul rece pentru a-l împiedica să devină fierbinte, Germania apuseană a parcurs acel miracol economic care a plasat-o pe locul trei al națiunilor industriale. Perioada stabilizării economice - recesiunea - a fost momentul final al epocii postbelice și cel inițial al evoluției economice normale în clipa istorică a reunificării, în primăvara lui 1990*. Au fost 45 de ani de crize politice alternând cu calmul din pragul altei crize, cărora piticul politic german nu le-ar fi supraviețuit fără ajutorul de dincolo de Atlantic. În cursul blocadei Berlinului apusean, zeci de piloți americani și-au pierdut viața transportând făină, cartofi, medicamente, ba chiar și cărbuni, pentru populația izolată vest-berlineză. Ultimatumul lui Nikita Hrușciov, care pretindea cedarea necondiționată a sectoarelor apusene ale Berlinului, n-ar fi putut fi respins fără asistența puterilor occidentale, pe atunci aliante. În umbra zidului ridicat cu consimțământul Moscovei, un președinte american - John Fitzgerald Kennedy - s-a declarat el însuși berlinez.

În ultimii cinci ani, relațiile germano-americeane s-au normalizat: spre regretul sincer al populației germane - și nu doar din motive economice -, efectivul militar american din Europa s-a redus la 100.000. În paralel, s-a restabilit factic suveranitatea deplină a Germaniei - obligată practic acum să preia răspunderea politică internațională pe măsura importanței ei economice. Relațiile bilaterale s-au normalizat și în sensul că între Washington și Bonn nu se mai discută pe baza acordurilor de la Potsdam. Consultațiile frecvente, periodice, fixează atitudini comune în alianța NATO și în ONU, dar au drept subiect și probleme mai mult sau mai puțin banale - adică absolut normale - ale intereselor naționale: exportul și importul produselor agricole - mai mult sau mai puțin subvenționate -, intervenții pe piața monetară pentru consolidarea monedelor naționale, liberalizarea comerțului și regimului vamal bilateral. Mii de tineri americani și germani își petrec anual vacanțele sau chiar anii de studii în Germania și în Statele Unite. Se duc la prieteni și se întorc de la prieteni. Se poate dori mai mult?

* Conform doctrinei Holbrooke - pe atunci ambasador american la Bonn -, Germania devenea partener strategic principal al Americii în Europa.

Evoluția relațiilor germano-ruse 1945-1995

Spre deosebire de relațiile germano-americeane, cele germano-sovietice au fost marcate - începând din ziua de 9 mai 1945 - de încercările repetate ale Moscovei de a domina politic - sau măcar influența decisiv - și sectoarele apusene ale Germaniei. Până în anul 1953 s-au discutat frecvent propuneri proiecte sovietice de renunțare la așa-numita suveranitate a RDG - din grația Moscovei și în limitele stabilite de la caz la caz tot de ea -. În schimbul unui statut neutru al întregii Germanii, aproximativ analog celui austriac. Abstracție făcând de caracterul îndoielnic al acestor propuneri (niciodată oficiale) din partea lui Stalin, rămânerea trupelor sovietice în răsăritul Germaniei și majorarea influenței Moscovei asupra zonelor de ocupație apusene n-ar fi promovat, ci atârnat, dacă nu chiar împiedicat, integrarea unei Germanii democratice într-o comunitate de state libere. Blocada Berlinului și pretențiile sovietice ca aliații apuseni să-l abandoneze pare să fi fost reacția la respingerea tentativei de înghițire pașnică a Germaniei occidentale. Tancurile alinate de-a lungul liniei de demarcație de la Berlin - cele americane în apus și cele sovietice în răsărit (la numai o sută de metri unele de altele), au demonstrat germanilor cât de nesigură e pacea la frontiera dintre cele două blocuri. Au urmat alte crize internaționale, care s-au resimțit cu aceeași intensitate la Berlin și în apusul Germaniei: răscoala populară din Ungaria și înăbușirea ei, în paralel cu cea din Polonia, criza rachetelor sovietice din Cuba, invazia Cehoslovaciei. Pe parcursul deceniilor, raporturile germano-ruse au alternat tensiuni generate de Moscova și perioade de calm, consecință a intereselor economice sovietice. Berlinul slujea drept teren de activitate optim pentru activitățile de spionaj și contraspionaj și pentru schimbarea agenților capturați de ambele părți. O dată cu decăderea economică a RDG și a Uniunii Sovietice, a devenit mai maleabilă atitudinea acestora față de revendicările Occidentului (și mai ales ale Republicii Federale Germania) de respectare a drepturilor omului, de aderare la înțelegeri precum Carta CSCE de la Helsinki sau acordurile de dezarmare START. Guvernele germane Kiesinger, Brandt, Schmidt și Kohl au insistat (cu argumente în mare parte economice) și au obținut din partea Moscovei, prin intermediul guvernărilor susținuți de ea în Berlinul răsăritean, înlesniri umanitare - de pildă dreptul pensionarilor din RDG de a călători în apus sau cel al etnicilor germani din Uniunea Sovietică de a emigra în Germania apuseană. Atmosfera relațiilor bilaterale s-a ameliorat abia o dată cu Gorbaciov, nefiind nici până acum comparabilă - sub aspectul respectării înțelegerilor stabilite - cu cea dintre Germania și Statele Unite, de pildă. Criza democrației rusești, starea deplorabilă a economiei acestei țări, naționalismul crescând și războiul din Cecenia - așa-zisa chestiune politică internă a Rusiei - nu contribuie deloc la îmbunătățirea raporturilor bilaterale. Intenția e, desigur, dată (de ambele părți), dar abia evoluția viitoare a Rusiei va desluși și normaliza, poate, viitorul relațiilor bilaterale.

Klaus Kinkel - politica stilului deschis

București, iulie 1994. Ministrul german de Externe, Klaus Kinkel, face o vizită fulger în România, la capătul unui turneu central- și est-european. La conferința de presă din finalul vizitei, jurnaliștilor le era prezentat un bărbat care nu avea nimic din „ștaiful” oficialilor români. Într-o declarație lipsită de tipic bombastic și aluzios al diplomației, ministrul german de Externe, a cărui țară preluase președinția Uniunii Europene, comunica mesajul Bonn-ului: Germania nu va face nici un fel de disociere între grupul țărilor de la Visegrád și așa-numitul pluton doi al integrării în structurile europene.

Acest stil deschis l-a adus lui Klaus Kinkel deseori critici din partea adversarilor politici. Când a fost numit în vara lui 1992 în locul lui Hans-Dietrich Genscher, lumea părea că nici măcar nu-l ia în serios pe Kinkel, care se vedea involuntar adumbrit de personalitatea marcantă a predecesorului. Paradoxal, cariera politică a șefului diplomației de la Bonn este legată strâns de numele lui Genscher: acesta din urmă l-a numit în 1970 pe juristul Kinkel, atunci în vârstă de 34 de ani, în postul de referent personal. Se vede că Klaus Kinkel l-a servit ireproșabil pe Genscher (la ora aceea ministrul federal de Externe), pentru că, după ce ocupă funcția de șef al departamentului de analiză și prognoză politică în Ministerul german de Externe, el devine primul director civil al serviciului federal de informații externe. După alegerile din 1990, Klaus Kinkel preia portofoliul Justiției în noul guvern federal.

Plecarea lui Genscher de la Externe l-a propulsat pe Kinkel în postul pe care îl deține și în prezent. Dar la numai un an după aceea, mai exact în iunie 1993, Genscher cedează și șefia Partidului Liber Democrat German. Din nou Klaus Kinkel este cel chemat să conducă destinele acestui partid mic, dar atât de important pentru coaliția guvernamentală. Deși sever criticat pentru eșecuri electorale ale partidului, Kinkel păstrează conducerea liberalilor, făcând față și celor care îl acuzau de un oarecare servilism față de partenerii de coaliție. Dar, odată depășită bariera de cinci procente pentru intrarea în Parlament, Kinkel l-a „dezamăgit” pe critici și reproșurile au fost rapid date uitării. Klaus Kinkel este din nou „eroul zilei”.

„De pe pământul Germaniei nu va mai porni niciodată un război!“

În Europa, Germania este țara cu cei mai mulți vecini. De aici și interesul cardinal al diplomației de la Bonn să întrețină raporturi de bună vecinătate cu aceste state, interes dictat mai întâi de propria securitate, de stabilitatea europeană, dar și de dorința ameliorării permanente a imaginii Germaniei în lume. Republica Federală s-a simțit datoră, încă de la naștere, să demonstreze omenirii că statul democratic postbelic nu este prizonierul trecutului său nazist și că joacă un rol de frunte în procesul integrării europene. După încheierea războiului rece și a unificării de stat, politica externă și-a schimbat dinamica. Redobândirea deplină a suveranității, forța economică a Germaniei și cererea comunității internaționale ca acest stat prosper să-și asume responsabilități sporite pe scena mondială au pus capăt pasivității din epoca „genscherismului“.

Berlin, Piața Breitscheid, văzută dinspre Europa-Center; a devenit în ultimii ani un loc preferat de întâlniri

Pentru mulți – motiv de neliniște. Unificarea de stat de la 3 octombrie 1990 a stîrnit suspiciuni indeosebi în țările invadate de nașiți. Vechi clișee au fost scoase de la naftalină. Cancelarul federal Helmut Kohl nu a ezitat să sublinieze în repetate rânduri că unificarea Germaniei se poate realiza organic numai în deplină concordanță cu cea europeană. În vest însă au apărut temeri că centrul de greutate se va muta inevitabil spre răsărit. În Est s-a așteptat cu încordare recunoașterea definitivă a liniei Oder-Neisse

drept frontieră de stat cu Polonia și rezolvarea problemei etnicilor germani izgoniți din Prusia Orientală, Silezia, Pomerania – astăzi poloneze – sau din regiunea sudetă a Cehiei. Germania a dat dovadă de mult tact în abordarea tuturor acestor chestiuni spinosă. Unificarea de stat și reconsiderarea rolului ei pe plan internațional nu a dat naștere unor tonuri arogante de mare putere. Dimpotrivă. Prezența germană în străinătate se manifestă indeosebi prin ajutoare umanitare, investiții sau schimburi.

Deraierile neonaziste cu caracter xenofob au fost sancționate prompt cu mijloacele statului de drept, iar organizațiile etnicilor germani izgoniți din răsărit nu au fost deloc încurajate să-și amplifice propaganda revendicărilor.

Ar fi însă o eroare și un neadevăr să calificăm relațiile Germaniei cu vecinii ei drept idilice. Tensiuni apar chiar și între aliați. Franța, Olanda sau Marea Britanie își înăspresc din cînd în cînd tonul, ca și Polonia sau Cehia. Instrumentarul diplomatic a reușit însă de fiecare dată să înlăture neînțelegeri sau să dezamorseze posibile conflicte de interese.

Un rol deloc neglijabil îi joacă în politica externă a Bonn-ului minoritarii germani din țările învecinate; raporturile Republicii Federale cu vecinii depind în mare măsură de tratamentul acestor minorități. În Belgia și Danemarca, etnicii germani se bucură de o largă autonomie culturală și administrativă. Nici acolo, nici în Polonia sau Cehia nu se aud însă tonuri separatiste și nici nu se cunoșc cazuri de necunoaștere a limbii de stat. În Europa fără frontiere ar fi o atitudine de neînțeles circulația forței de muncă în acest imens spațiu care este Uniunea Europeană. Schimbul de valori, turismul nu mai permit îngustimi ideologice cu iz de secolul XIX. Coordonarea politicii externe a celor 16 deține un loc de frunte pe agenda comunitară. Intrucît de la cerul polar pînă la Mediterana stabilitatea și respectarea drepturilor omului nu lipsesc din programul politic al nici unui cabinet, indiferent de culoarea politică.

Pe pragul dintre milenii, după ce a aniversat cu demnitate o jumătate de secol de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial în Europa, Germania se infățișează ca un dinamic factor de integrare euro-atlantică, absolvită de povara unui trecut, de care însă nu se dezice. Principiul călăuzitor al politicii sale este stipulat de primul articol al Constituției federale: „Demnitatea umană este intangibilă“.

Înfrîngere sau eliberare?

8 mai 1945: nici o altă dată din istoria contemporană nu a marcat societatea germană, conștiința germană, atît de puternic ca această zi. Ea reprezintă și un hiatus de dimensiuni inimaginabile în politica mondială. La sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, în Germania se vorbea de „ora zero“, termen ce reflecta starea generală apocaliptică a „sfîrșitului tuturor lucrurilor“, dar și un sentiment de „crimă și pedeapsă“.

O „ora zero“, un sfîrșit al istoriei nu a existat însă nici în 1945, nici în 1989, cînd – de data aceasta din cu totul alte considerente – se vehicula aceeași idee; a fost mai degrabă „șansa unui nou început“, cum s-a exprimat fostul președinte Richard von Weizsäcker, în cuvîntarea sa rostită în fața Bundestag-ului în 8 mai 1985. Dar același von Weizsäcker sublinia atunci ambivalența termenului de „nou început“. În estul continentului apărase Cortina de Fier, începuse o nouă captivitate babilonică sub semnul secerii și ciocanului. Început identic cu o nouă subjugație, o nouă

desconsiderare a drepturilor omului – o altă urmare a războiului declanșat de Hitler.

Dacă ar fi să optăm totuși pentru un termen adecvat dimensiunii datei de 8 mai 1945, ar trebui poate să ne oprim asupra cuvîntului „sfîșiere“. În primul rînd se schimbă vechea ordine europeană, ca în urma unui cataclism. Unul dintre cele mai tragice aspecte fusese distrugerea spațiului cultural est-european, inclusiv a elementului său evreiesc. Apoi, teritoriul Germaniei, împărțit în patru zone de ocupație, căzuse într-un dezechilibru total. Milioane de familii, în Germania și în întreaga Europă, fuseseră dislocate, decimate de război, foamete și izgoniri.

Distrusă a fost și conștiința națională a Germaniei. Marea iluzie a celui de-al treilea Reich se dovedise a fi fost un coșmar cumplit. 8 mai 1945 constituie sfîrșitul unei rătăcirii amarnice a istoriei germane (von Weizsäcker). Dar ce rătăcire, ce sfîrșit! Fusese cea mai mare înfrîngere pe care o trăise o societate, un stat.

Deja la 10 mai 1945 s-a făcut însă auzită o altă voce, cu un alt mesaj. Era Thomas Mann, unul din cei mai de seamă scriitori și reprezentanți ai „celeilalte Germanii“, aflat în exil american, care se adresa concetățenilor săi prin radio: „Este un moment important, nu numai pentru puterile aliate, ci și pentru Germania (...) Balaurul a fost răpus (...) Germania a fost eliberată de blestemul hitlerist. Desigur, ar fi fost mult mai bine dacă am fi reușit să ne eliberăm singuri (...) N-am fost în stare, eliberarea trebuia să vină de afară (...) Repet, este un moment important, este revenirea Germaniei la umanitate (...)“.

În aceste cuvinte transpare dialectica dintre înfrîngere și eliberare. Germania și-a aflat în înfrîngere condițiile crunte ale eliberării sale. Cumplita prăbușire îi oferea singura șansă de reînnoire democratică și morală. Poporul german, doborât, se regăsea pe sine. Un popor își trăia catarsul, urmat de reînnoirea democrației, mai întâi în vest și – 45 de ani mai târziu – în estul Germaniei. O reînnoire fără alternativă.

17.10.1963 Semnarea protocolului cu privire la schimbul de reprezentanțe comerciale

24.12.1963 Semnarea acordului cu privire la schimbul de mărfuri

4-7.09.1966 Ministrul federal al Economiei, **Schmücker**, vizitează România

ianuarie 1967 Tratatul de București privitor la stabilirea de relații diplomatice

30.01-3.02.1967 Ministrul de Externe român, **Cornelia Mănescu**, vizitează Republica Federală Germania

31.01.1967 Stabilirea de relații diplomatice

3-7.08.1967 Ministrul federal de Externe, **Willy Brandt**, vizitează România. Semnarea acordului de cooperare economică și tehnică

26-27.08.1969 Vizita ministrului federal al Economiei, **Schiller**, la București

22.12.1969 Semnarea la Bonn a acordului privitor la circulația mărfurilor și la extinderea colaborării economice pe perioada de la 1.01.1970 până la 31.12.1974, precum și a protocolului privitor la mărfuri pe 1970

22-26.06.1970 Vizita primului-ministru **Ion Gheorghe Maurer** (însoțit de ministrul de Externe adjunct, **Gliga**, ministrul Comerțului Exterior, **Cornel Bortică**, ministrul Industriei Metalurgice, **Neculai Agachi**, ministrul adjunct al Industriei Chimice, **Caranfil**, ministrul adjunct al Construcției de Mașini, **Moraga**, și ministrul adjunct al Agriculturii, **Andrei**) în Republica Federală Germania

11-13.10.1970 Vizita ministrului federal al Transporturilor, Poștei și Telecomunicațiilor, **Leber**, în România. Semnarea unui acord privitor la circulația rutieră a mărfurilor și a persoanelor (13.10.1970)

12-20.10.1970 Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, **Iustinian Marina**, vizitează Republica Federală Germania

7-10.04.1971 Vizita ministrului federal de Interne, **Hans-Dietrich Genscher**, în România

17-20.05.1971 Vizita de stat a Președintelui Federal, **Gustav Heinemann**, însoțit de ministrul federal de Externe, **Scheel**, în România

14-22.06.1971 O delegație parlamentară română, condusă de Președintele Marii Adunări Naționale, **Stefan Voitec**, vizitează Republica Federală Germania. Crearea unui grup parlamentar germano-român

21-27.06.1971

Primul-ministru de land **Kühn** vizitează România

24-30.10.1971 Deputatul **Dr. Schröder**, președintele Comisiei de politică externă a Bundestagului german, vizitează România

5-11.10.1971 Contravizita cardinalului **Döpfner** în România

20-25.02.1972 Primul adjunct al ministrului român de Externe, **George Macovescu**

(cu soția), participă la consultări politice germano-române în Republica Federală Germania

5-7.11.1972 Contravizita ministrului de Interne, **Ion Stănescu**, la **Hans-Dietrich Genscher**, ministrul federal de Interne, la Bonn

8.01.1973 Ministrul de Externe adjunct, **Gliga**, sosește la Bonn pentru un schimb de opinii în legătură cu Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa și cu tratativele privind reducerea mutuală și echilibrată a forțelor din Europa

26-30.06.1973 Vizita de stat a Președintelui **Nicolae Ceaușescu** în Republica Federală Germania

4-5.12.1975 Vizita oficială a ministrului federal de Externe, **Genscher**, în România, la invitația ministrului de Externe, **Macovescu**

7-8.06.1976 Vizita președintelui Uniunii

Creștin-Democrate, **Helmut Kohl**, la București, la invitația Frontului Unității Socialiste

17-22.06.1976 Vizita președintelui Conferinței rectorilor vest-germani, profesorul **Knopp**, la București și Brașov, la invitația rectorului Universității București

24-29.06.1976 Vizita vicepreședintelui Partidului Social-Democrat din Germania, **Koschnick**, în România, la invitația Partidului Comunist Român (secretarul Comitetului Central, **Bortică**)

7-9.07.1976 Vizita oficială a ministrului de Externe, **Macovescu**, la Bonn, la invitația ministrului federal de Externe, **Genscher**

20-21.10.1976 Secretarul de stat parlamentar **Grüner** vizitează Tîrgul de Mostre de la București și participă la inaugurarea întreprinderii de producție mixtă germano-române **Renk-Reșița**

15-18.11.1976 O delegație română, condusă de vicepreședintele Consiliului de Miniștri, **Oprea**, participă la cea de-a patra sesiune a Comisiei guvernamentale germano-române, la Bonn

31.03-1.04.1977 Consultări politice germano-române (directorul ministerial **van Well** și ministrul de Externe adjunct, **Gliga**), la Bonn

22-23.05.1977 Vizita la Bonn a lui **Vasile Pungan**, șeful grupului de consilieri ai președintelui **Ceausescu**

14-15.11.1977 Cea de-a cincea sesiune a Comisiei guvernamentale mixte pentru colaborare economică, industrială și tehnică, la București. Șeful delegației germane: secretarul de stat parlamentar **Grüner**, din Ministerul Federal al Economiei

28.11.1977 Vizita lui **Vasile Pungan**, șeful grupului de consilieri ai președintelui **Ceausescu**, și ministrul de stat **Wischniowski**, de la

10-11.12.1979 Cea de-a șaptea sesiune a Comisiei guvernamentale mixte (conducătorul delegației germane: secretarul de stat parlamentar **Grüner**; conducătorul delegației române: ministrul secretar de stat în Ministerul Construcțiilor de Mașini, **Petrescu**)

28-29.01.1980 Primul-ministru de land **Franz Josef Strauss** în vizită la București, ca oaspete al Frontului Democratiei și Unității Socialiste

26-28.05.1980 Ministrul de Externe, **Stefan Andrei**, în vizită la Bonn

27-29.05.1980 Ministrul federal **Graf Lambsdorff** în vizită la București

25-26.08.1980 Consultări referitoare la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, la București (ambasadorul **Ruth**)

26-27.03.1981 Vizita primului-ministru al Bavariei, **Strauss**, la

11-13.05.1981 Convorbiri între secretarul de stat **van Well** și ministrul secretar de stat **Pungan**, la Bonn

23.09.1981 Convorbirea ministrului federal de Externe cu ministrul de Externe român, **Andrei**, pe marginea celei de-a 36-a sesiuni a Adunării Generale a ONU

14.10.1981 Vizita președintelui fracțiunii parlamentare a Partidului Liber-Democrat, **Mischnick**, la București

26-30.10.1981 Vizita de stat a Președintelui Federal **Carstens** în România

9-11.12.1981 Primul-ministru de land **Späth** în vizită la București

14-15.12.1981 Cea de-a noua sesiune a Comisiei guvernamentale mixte la București

29-30.01.1982 Vizita ministrului federal de Interne **Baum** la București

16-19.06.1982 Vizita unei delegații a Marii Adunări

Naționale, sub conducerea președintelui Parlamentului, **Nicolae Giușan**, în Republica Federală Germania

11-13.11.1982 Consultări ale Ministerelor de Externe (secretarul de stat **van Staden** și ministrul secretar de stat **Aurel Duma**) la București

9-10.12.1982 Cea de-a zecea sesiune a Comisiei guvernamentale mixte la Bonn (conducătorii delegațiilor: secretarul de stat parlamentar **Grüner** și ministrul secretar de stat **Rosa**)

16-21.01.1983 Ministrul de Externe adjunct, **Pungan**, în vizită în Republica Federală Germania

13.04.1983 Întilnirea ministrului federal de Externe cu ministrul de Externe, **Andrei**, la lacul **Tegern**

23-24.05.1983 Vizita primului-ministru al Bavariei, **Strauss**, la București

31.05-1.06.1983 Vizita ministrului federal de Externe, **Genscher**, la București

8-11.08.1983 Vizita ministrului federal de Externe, **Genscher**, la Neptun, pe litoralul Mării Negre

2-3.03.1984 Ministrul de Externe, **Stefan Andrei**, în vizită la Bonn

10.07.1984 Vizita primului vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, **Oprea**, în Republica Federală Germania (la 19 iulie, convorbiri cu cancelarul federal și cu ministrul federal de Externe, **Genscher**)

27-31.08.1984 Vizita președintelui fracțiunii parlamentare a Partidului Liber-Democrat, **Mischnick**, în România

15-17.10.1984 Vizita de stat a Președintelui **Ceausescu** în Republica Federală Germania

decembrie 1989 Președintele Federal, **Richard von Weizsäcker**, refuză să dea mina cu ambasadorul României la Bonn, actual secretar de stat, **Marcel Dinu**

ianuarie 1990 Ministrul federal de Externe, **Hans-Dietrich Genscher**, este al treilea diplomat occidental de acest rang care vizitează România, după omologul său francez, **Roland Dumas**, și cel american, **James Baker**

Relațiile Germaniei cu România

Cancelariatul Federal

6-7.01.1978 Vizita cancelarului federal **Helmut Schmidt** în România

13-18.02.1978 Vizita unei delegații a Frontului Unității Socialiste, sub conducerea lui **Ioșif Banc** - secretar al Comitetului Central - la Bonn, la invitația Partidului Liber-Democrat

8-9.06.1978 Vizita președintelui Partidului Social-Democrat al Germaniei, **Willy Brandt**, la București

26.09.1978 Întilnirea ministrilor de Externe, **Genscher** și **Andrei**, la New York (ONU)

10-11.10.1979 Vizita ministrului federal de Externe, **Genscher**, la București. Semnarea acordului de promovare a investițiilor

5.12.1979 Deschiderea Casei de cultură a Republicii Federale Germania din București de către doamna ministru de stat **Hamm-Brücher**

11-13.05.1981 Convorbiri între secretarul de stat **van Well** și ministrul secretar de stat **Pungan**, la Bonn

23.09.1981 Convorbirea ministrului federal de Externe cu ministrul de Externe român, **Andrei**, pe marginea celei de-a 36-a sesiuni a Adunării Generale a ONU

14.10.1981 Vizita președintelui fracțiunii parlamentare a Partidului Liber-Democrat, **Mischnick**, la București

26-30.10.1981 Vizita de stat a Președintelui Federal **Carstens** în România

9-11.12.1981 Primul-ministru de land **Späth** în vizită la București

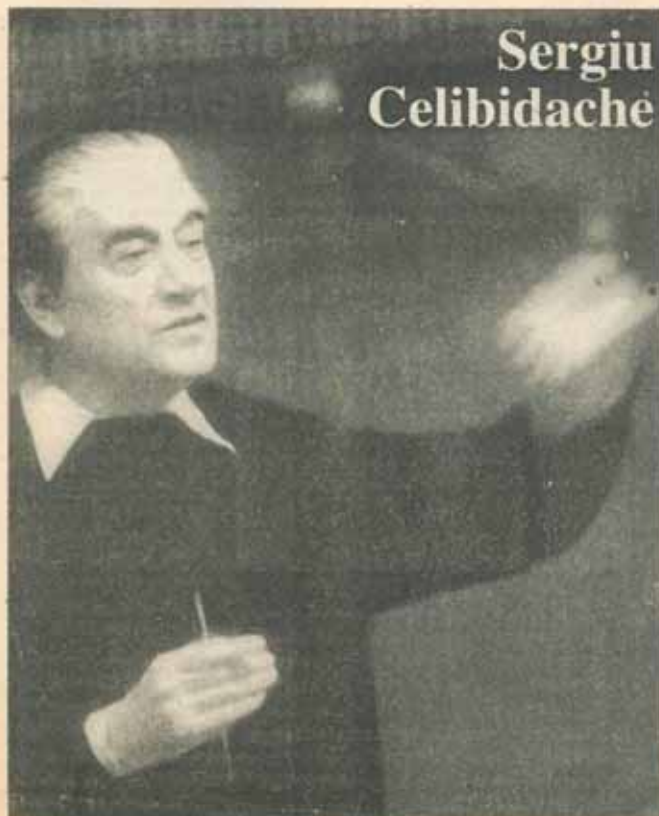
14-15.12.1981 Cea de-a noua sesiune a Comisiei guvernamentale mixte la București

29-30.01.1982 Vizita ministrului federal de Interne **Baum** la București

16-19.06.1982 Vizita unei delegații a Marii Adunări

Berlin, clădirea Reichstagului

Sergiu Celibidache

Se împlinește în curând o jumătate de veac de când marele dirijor român Sergiu Celibidache, director muzical și *spiritus rector* al Filarmonicii din München, se află în lumina rampelor. Cu toate acestea, el continuă să se numere printre cele mai enigmatice figuri ale lumii muzicale, lume care altminteri implică o transparență pe măsura notorietății. Încă de la prima lui apariție la pupitrul Filarmonicii din Berlin, în anul 1945, după nouă ani de studenție la Conservatorul din capitala germană, dirijorul era recepționat de public și de orchestră ca ceva extraordinar. Îmbinând cu o intuiție ascuțită intențiile compozitorului, pe care-l interpreta cu exigența implacabilă față de instrumentiști și cu articularea clară a partiturii, el își definea de pe atunci faimosul său stil: *largo con spirito e pietà*.

Soarta i-a hărăzit, ce-i drept, privilegiul de a se bizui pe una din cele mai bune orchestre ale vremii, Filarmonica din Berlin, pe care Wilhelm Furtwängler o transformase într-un corp de rezonanță de rară sensibilitate. Sergiu Celibidache a preluat de la veneratul lui predecesor, pe atunci suspendat din funcție din cauza unei anchete de denazificare, nu numai ansamblul, ci și rigoarea aproape matematică, străină de emfaza romantică, atât de răspândită printre corifeii baghetei din acea vreme. Concertele prin care Sergiu Celibidache își electriza publicul berlinez erau rodul unor probe îndelungate și istovitoare. Nici chiar instrumentiștii deprinși cu disciplina furtwängleriană nu cunoscuseră un astfel de travaliu.

La 29 noiembrie 1954, Sergiu Celibidache avea să urce pentru ultima oară ca dirijor titular la pupitrul Filarmonicii din Berlin. Atunci se consuma unul din momentele aproape tragice ale vieții muzicale germane din anii postbelici. Filarmonica l-a preferat ca director muzical și succesor al lui Furtwängler pe la fel de

tinărul Herbert von Karajan. Această decepție a constituit o cezură adâncă în cariera dirijorului român. Despărțirea de Filarmonica berlineză, pe care o instrumentalizase cu atita devoțiune, n-a echivalat, desigur, cu o desprindere de tradiția dirijorală germană. „Tot ce știu am învățat în Germania – și tot aici aș vrea să aibă loc actual restituirii”, mărturisise el. Dorința i-a fost îndeplinită, dar abia după 38 de ani. În martie 1992, maestrul, între timp aproape octogenar, avea să accepte să urce din nou la pupitrul Filarmonicii din Berlin, într-un simbolic gest de reconciliere.

Vreme de aproape trei decenii, dirijorul român, cu o impecabilă reputație internațională, dar lipsit de un ansamblu pe măsura lui, a peregrinat prin marile și micile centre muzicale ale lumii, stîrnind pretutindeni admirație prin rigoarea, profesionalitatea și inteligența lui muzicală. La Stockholm și Copenhaga, la Buenos Aires și Graz, apoi din nou la Köln, la Stuttgart, ca director muzical al orchestrei radiofonice suedeze, Sergiu Celibidache a reperat un triumf după altul. Împlinirea și-a găsit-o însă abia după întilnirea cu Filarmonica din München, la vârsta de aproape 70 de ani. În capitala Bavariei, Sergiu Celibidache regăsea ceea ce pierduse odinioară la Berlin – posibilitatea de a-și realiza fără impedimente și rezistențe birocratice crezul muzical. În decurs de numai câțiva ani, el a transformat relativ modesta orchestră de provincie bavareză într-un ansamblu de talie mondială.

La Trier, Sergiu Celibidache a ținut vreme de 14 ani o faimoasă serie de prelegeri de filosofie a muzicii în cadrul Universității din Mainz. Studenților și admiratorilor săi li s-au revelat acolo criteriile analizei muzicale, nu însă și estetica ezoterică a dirijorului. În cursul uneia din convorbirile sale cu ziaristul german Klaus Umbach, reproduse în cartea acestuia, „Celibidache – celălalt maestru”, el însuși oferea o explicație: „Ce înseamnă oare acest lucru: să trăiești muzica? Poate este însăși libertatea? Trăirea se deschide oricui și totuși se susține oricărei definiții. În fiecare concert există unii oameni care trec prin aceeași experiență ca și mine, dar și alții, care nu receptează începutul și sfârșitul în aceeași ordine a simultaneității”. Cel care ani de-a rândul i-a inițiat pe studenții germani în fenomenologia muzicii, pornind de la logica transcendentă a lui Edmund Husserl, care i-a bulversat cu paradoxurile lui efervescente pe tinerii interpreți la festivalul muzical Schleswig-Holstein a încercat nu o dată să-și formuleze într-un text teoretic crezul muzical. Fără succes. Egeul nu este deloc întâmplător. Sergiu Celibidache n-a profesat niciodată muzica. Ea a constituit în ochii lui o cale regală, o *vita regia* către sen-

sul ființării – și aceasta a fost probabil nu doar cheia succesului său, ci și marea lui contribuție la cultura modernă, descoperirea lui capitală. Așa cum unii folosesc ca vehicul mistică religioasă ori meditația filosofică spre a pătrunde în lumea esențelor și a trăi originar sensul ființării (fiindcă acest sens poate fi doar trăit, nu înțeles), el s-a încredințat muzicii, care la rîndul ei contopește senzualitatea și cerebralitatea, raționalitatea stringentă și iraționalul, actual concret și semnificația abstractă.

De aici și faimoasa averașune a maestrului față de toate formele de înregistrare sonoră, de aici cuvintele drastice pe care le proferă – în convorbirea pe care am avut-o în 1993 la sediul Filarmonicii müncheneze din Gasteig – pe tema discurilor, care nu sînt decît „muzică la tigăie”, a benzilor de magnetofon fonotecate, a „conservelor”, a întregului instrumentar tehnic, care-i-a abătut pe dirijori de la studiul aprofundat al partiturii originale și a transformat arta dirijorală într-o rutină covârșită de superficialitate și conformism. Redarea unei partituri alcătuieste doar substratul evenimentului unic, reprezentat de trăirea momentului muzical. Unicitatea concertului nu poate fi imortalizată pe disc, după cum nici un tablou nu poate reda emoționanta prezență a peisajului real – iată crezul lui Sergiu Celibidache.

Este evident că, în asemenea condiții, restituirea unei compoziții capătă aproape caracterul unei invocări magice a spiritelor, a unui „serviciu divin”. De la pupitrul, dirijorul nu conduce doar un ansamblu, ci de-a dreptul oficiază. Să nu uităm că Sergiu Celibidache nu este doar dirijor, ci și compozitor. Printre compozițiile sale se numără patru simfonii, un concert pentru pian; două suite orchestrale mari, o misă, divertismentul orchestral „Haz de necaz”, o serie de miniaturi. A dirija înseamnă pentru Sergiu Celibidache, într-un anumit sens, a re-compune, a reînvia episodul extraordinar pe care l-a trăit compozitorul în clipa creației. Ca un astfel de efort să izbutască, dirijorul trebuie să fie, evident, la înălțimea compozitorului.

Germania, România și Uniunea Europeană

• După vizita făcută în România, Barbara Stamm, ministrul bavarez al Muncii, Protecției Sociale și Familiei, a declarat:

„Ajutorul umanitar furnizat din landul federal german Bavaria în România a însumat până acum 7 milioane de mărci. La Barticești, în apropiere de Iași, au fost predate episcopului Petru Gherghel alimente și medicamente pentru noul spital. Spitalul a fost înzestrat cu aparatură medicală din landul Bavaria, și acum i s-a remis un ajutor suplimentar. În landul Bavaria se desfășoară o acțiune de strângere de fonduri pentru reconstrucția căminului de copii de la Păstrăveni, care adăpostește copii handicapați și copii bolnăvi de SIDA.

Totodată continuă susținerea financiară a Centrului de reabilitare de la Buzias, inițiat de un grup de medici și farmaciști din Cluj.”

• Werner Hoyer (ministru de stat în Ministerul Federal German de Externe) pe tema perspectivelor primirii României în Uniunea Europeană:

„Cazul fiecărei țări din estul continentului, care depune cerere de aderare la Uniunea Europeană, va fi examinat separat. În convorbiri intense cu fiecare guvern interesat vor fi analizate stadiul de dezvoltare economică al fiecărei țări în parte și pregătirile pe care le face pe plan politic-legislativ pentru adaptarea la condițiile Uniunii Europene. Nu este vorba în primul rînd de

atingerea unui anumit nivel al produsului intern brut sau al altor indicatori economici, ci de evaluarea bazelor economico-politice, deci a structurilor compatibile cu cele din Uniunea Europeană.

Germania are experiența unificării, legată de dificultățile procesului de integrare a noilor landuri federale, care s-au bucurat de un sprijin financiar amplu din vest. Trebuie să acționăm cu prudență și pentru ca partenerii noștri din răsăritul continentului să-și rezolve ei înșiși problemele structurale ale tranziției. De aceea nu poate fi elaborată o reglementare cu caracter general pentru primirea de noi membri.”

• Klaus Kinkel, ministrul de Externe al Germaniei Federale, în interviul cu Zanei Fruchtmann, la semnarea acordului de asociere a României la Uniunea Europeană:

„Sînt foarte bucuros că România a devenit stat asociat al Uniunii Europene. În felul acesta a fost făcut un pas important pe drumul aderării României, ceea ce constituie un fel important al politicii noastre. Statele din centrul și sud-estul Europei, care trec printr-un proces dificil de reforme politice și economice, vor căpăta un sprijin substanțial în vederea consolidării structurilor democratice și a avansului spre economia de piață. Guvernul german a sprijinit cererea României de asociere la sistemul comunitar.”